

B.A. (SEM/CR) CBCS Part-II Semester-III Examination: Oct/Nov.-2023**Political Science (Optional) Paper-III****POLO3: Political Process in India****Day and Date: Thursday, 30/11/2023****Total Marks: 60****Time: 11.00 AM To 1.00 PM****Instructions:**

1. All Questions are Compulsory.
2. All Questions carry equal marks.
3. Figures to the right indicate full marks

Q.1. Choose the Correct alternatives from the following.

15

- 1 It is the job of ----- to create voter list.
A) Planning Commission   B) Administration   C) Election Commission   D) Public Administration
- 2 From 1977 to 1980 ----- Party's government was in power at the Centre.
A) Janata Paksha   B) Kamgar Paksha   C) Bharatiya Janata Paksha   D) Congress
- 3 In India ----- implemented the election code of conduct in the true sense.
A) K. Santhanam   B) T. N. Seshan   C) Maheshwari   D) P. Nehru
- 4 The electoral system in India is of a ----- tier in nature.
A) Two   B) One   C) Three   D) Multi
- 5 As per the recommendation of the Tarkunde Committee, the number of members in the Election Commission of 1996 has been increased to -----
A) 3   B) 4   C) 2   D) 5
- 6 From 1952 to 1977... .. party was influential in Indian politics.
A) National Congress Party   B) Janata Party   C) Bahujan Party   D) Bharatiya Janata Party
- 7 The symbol of the Indian National Congress is -----.
A) Lotus   B) Elephant   C) Hand claw   D) Fork and hammer
- 8 It is known as ----- that there was a coalition government in the country from 2004 to 2014.
A) Alliance government   B) BJP   C) United Progressive Alliance   D) None of these
- 9 Who founded the Nationalist Congress Party ?
A) Balasaheb Thakrey   B) Sharad Pawar   C) Ajit Pawar   D) Soniya Gandhi
- 10 The earlier name of Bharatiya Janata Party was -----.
A) Hindu Mahasabha   B) Bajrang Dal   C) Samajwadi Party   D) Bharatiya Jana Sangh
- 11 In the politics of Punjab ----- religion has an influence.
A) Muslim   B) Sikh   C) Parsi   D) Yadav
- 12 In the politics of Maharashtra ----- caste seems to be influential.
A) Maratha   B) Nair   C) Brahmin   D) Other backward

13 India is a nation of ----- nature.

- A) religious B) secular C) irreligious D) None of these

14 At present the caste of every person is generally determined by the factor -----.

- A) Profession B) Race C) Varna D) Birth

15 ..... are biggest minority communities in India?

- A) Muslims B) Sikh C) Christians D) Jain

Q.2. Write short Notes (Three out of Four) .

15

- 1 Criminalization
- 2 Functions of Chief Election Commissioner
- 3 Indian party system
- 4 Religion and Politics

Q.3. Write short Answers (Three out of Four) .

15

- 1 Review the factors influencing voters.
- 2 What are the factors influencing Indian voters?
- 3 What are the causes of corruption in Indian politics?
- 4 What are the reasons for the increase in regionalism.

Q.4.. Answer the following question on broad. (One out of two).

15

- 1 Explain the composition, powers and functions of Election Commission of India.
- 2 Comment on 'Politics of religion and caste disputes' in the context of India

मराठी रूपांतर

सूचना: :

1. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

- 1 मतदारांच्या यादी तयार करणे ----- यांचे कार्य आहे.
अ) नियोजन आयोग ब) प्रशासन क) निर्वाचन आयोग ड) लोकप्रशासन
- 2 1977 ते 1980 या काळात ----- पक्षाचे केंद्र सरकार सत्तेवर होते.
अ) जनता पक्ष ब) कामगार पक्ष क) भारतीय जनता पक्ष ड) काँग्रेस
- 3 भारतात----- यांनी निवडणुकीची आचारसंहिता खऱ्या अर्थाने राबवली.
अ) के.संथनाम ब) टी. एन. शेषन क) महेश्वरी ड) प. नेहरू
- 4 भारतातील निवडणूक यंत्रणा..... स्वरूपाची आहे
अ) व्दी स्तरीय ब) एक स्तरीय क) त्रिस्तरीय ड) बहुस्तरीय
- 5 तारकुंडे समितीच्या शिफारशीनुसार 1996 सली निर्वाचन आयोगातील सदस्य संख्या..... करण्यात आलेली आहे.
अ) ३ ब) ४ क) २ ड) ५
- 6 1952 ते 1977 या कालखंडात भारतीय राजकारणात..... पक्ष प्रभावी होता.
अ) राष्ट्रीय काँग्रेस पक्ष ब) जनता पक्ष क) बहुजन पक्ष ड) भारतीय जनता पक्ष

- 7 भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेस या राजकीय पक्षाचे चिन्ह ----- आहे.
 अ) कमळ ब)हत्ती क) हाताचा पंजा ड)विळा आणि हातोडा
- 8 2004 ते 2014 मध्ये देशात आघाडी सरकार अस्तित्वात होते हे ----- नावाने ओळखले जाते.
 अ) आघाडी शासन ब)भाजप क) संयुक्त पुरोगामी आघाडी ड)या पैकी नाही
- 9 राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्षाची स्थापना कोणी केली ?
 अ) बाळासाहेब ठाकरे ब) शरद पवार क) अजित पवार ड) सोनिया गांधी
- 10 भारतीय जनता पक्षाचे पूर्वीचे नाव ----- हे होते.
 अ) हिंदू महासभा ब) बजरंग दल क) समाजवादी पक्ष ड) भारतीय जनसंघ
- 11 पंजाबच्या राजकारणात..... धर्माचा प्रभाव आहे.
 अ) मुस्लीम ब) शीख क) पारशी ड) यादव
- 12 महाराष्ट्राच्या राजकारणात..... जातीचा प्रभाव पडलेला दिसून येतो.
 अ) मराठा ब) नायर क) ब्राम्हण ड) इतर मागास
- 13 भारत हे ----- स्वरूपाचे राष्ट्र आहे.
 अ) धर्माधिष्ठीत ब) धर्मनिरपेक्ष क) निधर्मी ड) यापैकी नाही
- 14 सध्या सामान्यतः ----- या घटकावरून प्रत्येक व्यक्तीची जात ठरली जाते.
 अ) व्यवसाय ब) वंश क) वर्ण ड) जन्म
- 15 ----- हा भारतात सर्वात मोठा धार्मिक अल्पसंख्यांक समुदाय आहे.
 अ) मुस्लिम ब) शीख क) ख्रिश्चन ड) जैन

Q.2.टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

- 1 गुन्हेगारीकरण
- 2 मुख्य निवडणूक आयुक्तांची कार्ये
- 3 भारतीय पक्ष पद्धती
- 4 धर्म आणि राजकारण

Q.3.थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

- 1 मतदारांवरती प्रभाव पाडणाऱ्या घटकांचा आढावा घ्या.
- 2 भारतीय मतदारांवर प्रभाव टाकणारे घटक कोणते आहेत?
- 3 भारतीय राजकारणातील भ्रष्टाचाराची कारणे.
- 4 प्रादेशिकता वाढीची कारणे सांगा.

Q.4.सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

- 1 भारतातील निवडणूक आयोगाची रचना अधिकार व कार्य स्पष्ट करून सांगा.
- 2 भारताच्या संदर्भात 'धर्म आणि जातीयवादाचे राजकारण' यावर भाष्य करा.

*****

Model Answer Paper

B.A. (SEM/CR) CBCS Part-II Semester-III Examination: Oct/Nov.-2023

Political Science (Optional) Paper-III

POLO3: Political Process in India

Day and Date: Thursday, 30/11/2023

Total Marks: 60

Time: 11.00 AM To 1.00 PM

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

1 मतदारांच्या यादी तयार करणे ----- यांचे कार्य आहे.

अ) नियोजन आयोग   ब) प्रशासन   क) निर्वाचन आयोग   ड) लोकप्रशासन

Option 1

2 1977 ते 1980 या काळात ----- पक्षाचे केंद्र सरकार सत्तेवर होते.

अ) जनता पक्ष   ब) कामगार पक्ष   क) भारतीय जनता पक्ष   ड) काँग्रेस

Option 1

3 भारतात----- यांनी निवडणुकीची आचारसंहिता खऱ्या अर्थाने राबवली.

अ) के.संथनाम   ब) टी. एन. शेषन   क) महेश्वरी   ड) प. नेहरू

Option 2

4 भारतातील निवडणूक यंत्रणा..... स्वरूपाची आहे

अ) व्दी स्तरीय   ब) एक स्तरीय   क) त्रिस्तरीय   ड) बहुस्तरीय

Option 3

5 तारकुंडे समितीच्या शिफारशीनुसार 1996 सली निर्वाचन आयोगातील सदस्य संख्या..... करण्यात आलेली आहे.

अ) ३   ब) ४   क) २   ड) ५

Option 1

6 1952 ते 1977 या कालखंडात भारतीय राजकारणात..... पक्ष प्रभावी होता.

अ) राष्ट्रीय काँग्रेस पक्ष   ब) जनता पक्ष   क) बहुजन पक्ष   ड) भारतीय जनता पक्ष

Option 1

7 भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेस या राजकीय पक्षाचे चिन्ह ----- आहे.

अ) कमळ   ब) हत्ती   क) हाताचा पंजा   ड) विळा आणि हातोडा

Option 3

8 2004 ते 2014 मध्ये देशात आघाडी सरकार अस्तित्वात होते हे ----- नावाने ओळखले जाते.

अ) आघाडी शासन   ब) भाजप   क) संयुक्त पुरोगामी आघाडी   ड) या पैकी नाही

Option 3

9 राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्षाची स्थापना कोणी केली ?

अ) बाळासाहेब ठाकरे   ब) शरद पवार   क) अजित पवार   ड) सोनिया गांधी

Option 2

10 भारतीय जनता पक्षाचे पूर्वीचे नाव ----- हे होते.

अ) हिंदू महासभा   ब) बजरंग दल   क) समाजवादी पक्ष   ड) भारतीय जनसंघ

Option 4

11 पंजाबच्या राजकारणात..... धर्माचा प्रभाव आहे.

अ) मुस्लीम   ब) शीख   क) पारशी   ड) यादव

Option 2

12 महाराष्ट्राच्या राजकारणात..... जातीचा प्रभाव पडलेला दिसून येतो.

अ) मराठा   ब) नायर   क) ब्राम्हण   ड) इतर मागास

Option 1

13 भारत हे ----- स्वरूपाचे राष्ट्र आहे.

अ) धर्माधिष्ठित   ब) धर्मनिरपेक्ष   क) निधर्मी   ड) यापैकी नाही

Option 2

14 सध्या सामान्यतः ----- या घटकावरून प्रत्येक व्यक्तीची जात ठरली जाते.

अ) व्यवसाय   ब) वंश   क) वर्ण   ड) जन्म

Option 4

15 ----- हा भारतात सर्वात मोठा धार्मिक अल्पसंख्यांक समुदाय आहे.

अ) मुस्लिम   ब) शीख   क) ख्रिश्चन   ड) जैन

Option 1

Q.2. टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

1 गुन्हेगारीकरण

Ans:

2 मुख्य निवडणूक आयुक्तांची कार्ये

Ans:

3 भारतीय पक्ष पद्धती

Ans:

4 धर्म आणि राजकारण

Ans:

Q.3. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

1 मतदारांवरती प्रभाव पाडणाऱ्या घटकांचा आढावा घ्या.

Ans:

2 भारतीय मतदारांवर प्रभाव टाकणारे घटक कोणते आहेत?

Ans:

3 भारतीय राजकारणातील भ्रष्टाचाराची कारणे.

Ans:

4 प्रादेशिकता वाढीची कारणे सांगा.

Ans:

Q.4. सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

1 भारतातील निवडणूक आयोगाची रचना अधिकार व कार्य स्पष्ट करून सांगा.

Ans:

2 भारताच्या संदर्भात 'धर्म आणि जातीयवादाचे राजकारण' यावर भाष्य करा.

Ans:

*****